

VILNIUS UNIVERSITY

PAULIUS VERŠEKYS

EVALUATIVE FEATURES OF CORPUS DELICTI

Summary of doctoral dissertation

Social Sciences, Law (01 S)

Vilnius, 2013

The doctoral dissertation was prepared during the period of 2009 – 2013 at Vilnius University, Faculty of Law.

Academic supervisor:

Assoc. Prof. dr. Egidijus Bieliūnas (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S).

Council of Defence

Chairman:

Prof. dr. Jonas Prapiestis (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S).

Members:

Prof. Habil. dr. Vytautas Nekrošius (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S);

Prof. dr. Armanas Abramavičius (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S);

Prof. dr. Olegas Fedosiukas (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S);

Prof. dr. Raimundas Jurka (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S).

Opponents:

Prof. Habil. dr. Gintaras Švedas (Vilnius University, Social Sciences, Law – 01 S);

Prof. dr. Aurelijus Gutauskas (Mykolas Romeris University, Social Sciences, Law – 01 S).

The doctoral dissertation will be defended in a public session before the Council of Defence on the 22nd of November 2013, 2.00 p.m., at Vilnius University Faculty of Law, auditorium No. 302.

Address: Sauletekis av. 9, Building I, LT-10222, Vilnius, Lithuania.

The summary of doctoral dissertation was distributed on the 18 of October, 2013.

The dissertation can be reviewed at the library of Vilnius University.

VILNIAUS UNIVERSITETAS

PAULIUS VERŠEKYS

VERTINAMIEJI NUSIKALSTAMOS VEIKOS SUDĖTIES POŽYMAI

Daktaro disertacijos santrauka
Socialiniai mokslai, teisė (01 S)

Vilnius, 2013

Disertacija rengta 2009 – 2013 metais Vilniaus universitete, Teisės fakultete.

Mokslinis vadovas:

doc. dr. Egidijus Bieliūnas (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S).

Disertacija ginama Vilniaus universiteto Teisės mokslo krypties taryboje:

Pirmininkas:

prof. dr. Jonas Prapiestis (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S).

Nariai:

prof. habil. dr. Vytautas Nekrošius (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

prof. dr. Armanas Abramavičius (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

prof. dr. Olegas Fedosiukas (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

prof. dr. Raimundas Jurka (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S).

Oponentai:

prof. habil. dr. Gintaras Švedas (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S);

prof. dr. Aurelijus Gutauskas (Mykolo Romerio universitetas, socialiniai mokslai, teisė – 01 S).

Disertacija bus ginama viešame Teisės mokslo krypties tarybos posėdyje 2013 m. lapkričio 22 d. 14 val. Vilniaus universiteto Teisės fakulteto 302 auditorijoje.

Adresas: Saulėtekio al. 9, I rūmai, Vilnius, Lietuva.

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2013 m. spalio 18 d.

Disertaciją galima peržiūrėti Vilniaus universiteto bibliotekoje.

CONTENT

INTRODUCTION.....	6
REVIEW OF THE CONTENTS OF THE DISSERTATION.....	13
CONCLUSIONS AND PROPOSALS.....	15
LIST OF AUTHOR'S ACADEMIC PUBLICATIONS RELATED TO THE DISSERTATION.....	18
INFORMATION ABOUT THE AUTHOR.....	19
DISERTACIJOS REZIUMĖ (ABSTRACT IN LITHUANIAN).....	21
AUTORIAUS MOKSLINIŲ PUBLIKACIJŲ DISERTACIJOS TEMA SĄRAŠAS....	34
INFORMACIJA APIE AUTORIŲ.....	35

INTRODUCTION

Relevance of the research topic. Substantive Criminal Law is a branch of law, which is very closely related to the State. Criminal Law is the State's instrument to defend constitutional values of particular individual, society and the State. It is no coincidence that national Criminal Law is being treated like an expression of the sovereignty of the State. On the other hand, Criminal Law is also a branch of law of repressive nature – it has the strictest sanctions, that most of all limit the rights of the perpetrator. That is why criminal liability is *ultima ratio* measure, limited by the special principles of Criminal Law. The major effect in the field has the principle *nullum crimen sine lege*, which in general means that “there can be no crime committed without a criminal law” (*translated from the Latin*). The references to the maxim reach the oldest written sources of Criminal Law. Owing to *nullum crimen sine lege* principle, criminal code is the primary source of Criminal Law, and the body of a criminal act (in Latin – *corpus delicti*) is one of the formal grounds of criminal liability. It follows that formality of the criminal act traditionally has been emphasized in Continental Criminal Law doctrine, requiring the precise and clear formal features of the criminal acts and the strict construction of them.

However, the analysis of criminal laws of different European countries shows, that absolute formality of the criminal act does not exist in none of them. On the contrary, the abstract terms, that are not specified in criminal codes, are not being avoided of use. One of such methods of legal technique is called *evaluative features*. The normative content of *evaluative feature of corpus delicti* cannot be identified directly from the body of the criminal act and depends on the *ad hoc* evaluation of facts. Whether and how these aspects of *evaluative feature* correspond with the principle *nullum crimen sine lege*: that is the question, which still has not been precisely answered in the Criminal Law doctrine.

The origin of the term “*evaluative feature*” has come from Russian Criminal Law doctrine. Lithuanian Criminal Law doctrine as the majority of the doctrines of Post-Soviet countries has also adopted the term of *evaluative feature*. On the other hand, the relevance of the topic is not related only to the Criminal Law doctrines of Lithuania, Russia or some other individual countries. The issues of the topic are more of global

nature. The last statement can be justified by the broad jurisprudence of the European Court of Human Rights (hereinafter – ECHR) under the Article 7 (“No punishment without law”) of European Convention on Human Rights (hereinafter – the Convention).

It should be noted that the choice of using the term of *evaluative feature* in Lithuanian Criminal Law doctrine has to be considered logically justified, despite of quite rare spread of such term’s usage in the Criminal Law doctrines of Western Europe. *Evaluation* is a universal term, which is used in the majority of sciences: politics, management and administration, mathematics, informatics, medicine, etc. Thus the axiological and linguistic concepts of *evaluation* have the essential influence for the analysed topic. Every evaluation must show wherewith the matter of the assessment is significant without its objective and precise measurable dimensions.

The results of the research show, that *evaluative features of corpus delicti* are used in more than a half articles of the Special Part of Lithuanian Criminal Code (hereinafter – the CC). Nevertheless, the doctrine of *evaluative feature of corpus delicti* is very poor in Lithuania, because still there is not any separate scientific article dedicated to the particularities of such features. It should be emphasized that *evaluative features of corpus delicti* have been discussed conceptually only by some Lithuanian authors: M. Apanavičius, V. Pavilionis, G. Švedas, A. Pikelis, V. Mikelėnas, S. Bikelis, etc. Besides, G. Švedas is the only Lithuanian scientist, who tried to count *evaluative features* in the CC. Meanwhile, individual *evaluative features* of particular compositions of the criminal acts have been discussed by a wider range of Lithuanian authors: e.g. R. Aliukonienė, A. Vosyliūtė, O. Fedosiuk, L. Pakštaitis, etc.

A widespread opinion among the group of scientists exists, that Lithuania has very deep legal traditions, but still “unsettled” legal system. It can be one of the reasons, why the concept of the feature of *corpus delicti* is still being treated like “irreplaceable”, despite the fact, that it is already being unchanged for 30 – 40 years. Nevertheless, during this period of time not only Lithuania's political environment, but also the majority of its legal framework have fundamentally changed. It is the main argument for the necessity for the new approach to the topic of *evaluative feature of corpus delicti*.

It should be also emphasized that analysed problem is not only of theoretical level. The survey shows, that the usage of *evaluative features of corpus delicti* in the CC

is rapidly increasing annually. Recently this tendency is determined by the implementation of EU legislation.

Misunderstanding of the concept of *evaluative feature* has a direct influence on the emergence of the new legal gaps in the CC, that may cause a conflict with the constitutional principles of legality and *nullum crimen sine lege*, as well as with Article 7 of the Convention and the ECHR doctrine. Although such precedence against Lithuania has not been made yet, the big part of foreign countries have already reimbursed the damage to the applicants regarding the lack of clarity and accuracy of the provisions of their criminal laws (under the violation of Article 7 of the Convention).

The term of *evaluative feature* is used directly in Lithuanian judicial practice, where the specific rules of the incrimination of such features are formulated. For example, in the case of incrimination *evaluative feature of corpus delicti*, it is necessary not only to motivate them in detail, but also *ad hoc* specify the criteria of its content disclosure. Moreover, it is not possible to recognize the committed act as minor offence on the basis of the specifics of *evaluative feature*. Nevertheless, these rules are not always being followed in individual cases, since the courts fail to identify the character of applicable feature of *corpus delicti*. It follows that the motivation of *evaluative features of corpus delicti* is not always comprehensive in final judgment. This situation can even mean either there has been incorrect application of a criminal law, or there has been a material violation of the law of criminal procedure (grounds for appeal and hearing of the case in appellation and cassation).

According to that, the national and international judicial practice in applying *evaluative features* is systemised and summarised in the dissertation. On the basis of that, the particular suggestions and recommendations are made to: 1) the legislature; 2) the courts (as well as to the Prosecutor's Office and pre-trial investigation officers) and 3) State representatives, who consider EU draft laws in the joint working groups, with the purpose of solving theoretical and practical problems in the field of *evaluative features of corpus delicti*.

Object of the research. The object of the research is revealed in a topic of the dissertation – *evaluative features of corpus delicti*. *Evaluative feature* is an interdisciplinary category of science. According to that, the research is related mainly to the substantive Criminal Law, however also includes the knowledge of logics,

linguistics, theory of law, law of criminal procedure, the qualification of criminal acts, etc.

Evaluative features are being used in many institutes of Criminal Law. The borders of the research are very strict – only *evaluative features* existing in the compositions of the criminal acts are analyzed. Because of that reason the research does not include *evaluative features*, that despite of their existence in the CC, are not the features of *corpora delicti* (e.g. *evaluative features* of the different forms of the release from criminal liability or release from penalty). From the opposite side of view, the research does not include all kinds of features of *corpus delicti* – it is bound to only one specific kind of them – *evaluative features*.

Goal and tasks of the research. The goal of the research is the identification, evaluation and complex analysis of the theoretical and practical problems related to *evaluative features of corpus delicti*. To achieve the goal of the research, the following tasks are set: 1) to represent the concept of *evaluative features of corpus delicti*; 2) to formulate the definition of *evaluative feature of corpus delicti*; 3) to examine the expression and spread of *evaluative features of corpus delicti*, their dynamics in the CC, and comparatively in the international, EU legal sources, and in the sources of foreign countries; 4) to analyse the content of *evaluative features of corpus delicti*, that are mostly applied in the criminal justice; to identify the criteria of their content; 5) to reveal the main trends of legislation and application of *evaluative features*, and evaluate their perspectives; 6) to present decisions and recommendations of the identified issues, related to *evaluative features of corpus delicti*.

Sources of the research. The main source of the research is the Criminal Code of the Republic of Lithuania. The additional sources are: other legislation of the Republic of Lithuania (Constitution, laws, executive acts, etc.), the jurisprudence of the Constitutional Court of the Republic of Lithuania, various legal acts of the United Nations, Council of Europe, EU and foreign countries. The focus is made on the draft laws and their accompanying documents as well. One of the most important materials of the research is national and international case law (e.g. the jurisprudence of ECHR; Court of Justice of the European Union; the International Criminal Court, governed by the Rome Statute; the Supreme Court of Lithuania, and additionally the jurisprudence of the other Lithuanian courts). The dissertation is also based on the specialized literature.

The scientific works of Criminal Law scholars from Russia (V. Piteckij, V. Kudriavcev, O. Šumilina, etc.), Germany (J. Wessels, E. Wolf, G. Hegel, etc.), USA (B. Van Schaak, Z. Price, J. Samaha, etc.) are used most commonly in the study. The opinion of French author J. Pradel considered as a highly authoritative as well. The dissertation is also based on the works of the following Lithuanian scholars: G. Švedas, E. Bieliūnas, J. Prapiestis, V. Pavilonis, M. Apanavičius, V. Piesliakas, A. Pikelis, V. Mikelėnas, E. Kūris, O. Fedosiukas, A. Abramavičius, etc.

Methods of the research. The following research methods are employed in the dissertation: *logical – analytical, comparative, linguistic, systematic, historical, teleological, etc.* *Logical – analytical* method is used in the dissertation widely: e.g. for the analysis of the legislation, case law and scientific literature, evaluation and selection of the most important information for the topic. Moreover, on the basis of this method *evaluative features of corpus delicti* are classified into different groups; the definition of *evaluative feature* is formulated; generalizations and general conclusions are made, etc. *Comparative* method is used to compare national and international sources; valid and invalid legislation; draft laws; the expression of different linguistic constructs of *evaluative features*; a variety of different ideas of foreign academics, etc. *Linguistic* method is used to explore the external side of *evaluative feature* – its linguistic form. On the basis of *systemic* method, the essential trends of legislation and application of *evaluative features* are obtained, and the prospects of these features in Lithuania criminal justice system are evaluated. *Historical* method helped to analyse the origin and evolution of *evaluative feature of corpus delicti*; the evolution of the principle *nullum crimen sine lege*, etc. Meanwhile, *teleological* method is used for the analysis of the draft amendments of the CC and their accompanying documents.

Academic novelty of the study. For the first time of the doctrine of Lithuanian Criminal Law the topic of *evaluative features of corpus delicti* is examined systematically and comprehensively. The particular *evaluative features* in scientific publications are not infrequent, however in so far they have been analyzed only in the context of the particular *corpora delicti*, and usually not very accurate understanding the meaning of their usage.

The main dogmas of *evaluative features of corpus delicti* have not changed from the Year 1980, when the textbook of co-authors M. Apanavicius and V. Pavilonis “The

Theoretical Basics of Qualification of Crimes” was published. In that textbook scientists explained the main differences between *formal* and *evaluative features*, revealed the characteristics of *evaluative features*, emphasized the main reasons of their usage in Criminal Law and showed some examples of particular *evaluative features*. After that time only some Lithuanian Criminal Law scientists have written widely on *evaluative features of corpus delicti*. Among them G. Švedas should be mentioned, who constantly highlights the existing problems of *evaluative criteria* in the context of criminal policy of the Republic of Lithuania. The exposed accents show the need of systematical review or even renew and (or) the addition of the doctrine of *evaluative features of corpus delicti*.

Practical value of the study. The addressees, for which the results of the research may be useful, are very different. In particular, the study should be relevant to the legislative bodies constructing the compositions of the criminal acts. The results of the second part of the dissertation, where the knowledge about the impression and spread of *evaluative features of corpus delicti* is systemized, should contribute in finding an optimal balance between the *formal* and *evaluative features of corpus delicti*; consistency in the wording of the CC; optimizing the usage of the authentic interpretation in the Special Part of the CC, etc.

There are emphasized in the dissertation that the main factor affecting the growth of such features is EU legislation. That is why the study should be useful for the representatives of Lithuania, who harmonize EU draft laws, and for the national specialists, who implement already adopted EU legislation.

However, the biggest value of this dissertation should be to the criminal justice. This study could be a methodological material for the judges, prosecutors, pre-trial investigation officers, who incriminate the particular *evaluative features of corpus delicti*, as well as for private prosecutors. The attention in the text is drawn to the particularities of the incrimination of *evaluative features* and to the most common their application errors, as well as to the possible procedural outcomes of them. According to that, the research should develop the legal consciousness of law enforcement officials, who apply *evaluative features of corpus delicti* in their practical work, and reduce the problems related to the differences of their legal consciousness, the lack of competence and integrity.

Finally, this study may be useful for scholars. The material of the research could be applied while teaching students Criminal Law and Qualification of Criminal Acts disciplines at the university. The addressee of this study could also be every ordinary individual interested in the description of criminal acts in the CC.

Defended statements:

1. *Evaluative feature of corpus delicti*: the feature of *corpus delicti*, that neither in criminal law, nor in jurisprudence is defined by universal criteria; which changeable normative content is obtained not only from criminal law and (or) jurisprudence, but also from the legal consciousness of the subject, who interprets it in the context of *ad hoc* evaluated facts.
2. *Evaluative features of corpus delicti* are not avoidable in the modern Criminal Law and do not oppose to the principle of *nullum crimen sine lege*. However, in the compositions of the criminal acts they should be used only in cases, when formalization of the feature is technically impossible and (or) irrational.
3. The usage of *evaluative features of corpus delicti* in the Criminal Code of the Republic of Lithuania has the following characteristics: wide spread; rapid growth; lack of consistency and system.
4. In the case of incrimination *evaluative feature of corpus delicti*, the detailed reasoning is mandatory: not only relating to the particular factual circumstances, but also specifying the criteria of its content disclosure.
5. The biggest part of identified *evaluative features of corpus delicti* can be attached to this species only relatively, because of the case law tendency to link their content with certain empirical and static standards.

Approval of the research results.

The author has prepared four scientific articles related to the topic of the dissertation. Three of them are published in Vilnius University Law Faculty's research papers journal "Law" (period of Years 2008 – 2012), one of them (written in English) is published in the scientific journal of Kaunas University of Technology "Social Sciences" (Year 2012). The dissertation has been discussed at the Criminal Law Department of Law Faculty of Vilnius University. The Criminal Law Department and the Council of Law Faculty of Vilnius University have recommended to defend the dissertation.

REVIEW OF THE CONTENTS OF THE DISSERTATION

The results of the research are presented in four separate parts of the dissertation. The first part consists of three chapters and reveals the conception of *evaluative feature of corpus delicti*. This part includes the origin, development, linguistic, axiological and legal nature of *evaluative features*; the main reasons of using them in criminal legislation; their compatibility with the principle *nullum crimen sine lege*; as well as identifies and evaluates the essential characteristics of such type of features. On the basis of identified characteristics, the definition of *evaluative feature of corpus delicti* is formulated.

The expression and spread of *evaluative features of corpus delicti* in the normative sources of Criminal Law are analyzed in the second part of the dissertation. The Criminal Code of the Republic of Lithuania plays the biggest role among these sources. This structural part of the study consist of four different chapters. The identification problem of *evaluative features* is revealed in the first chapter. Afterwards, using different research criteria the expression and spread of *evaluative features of corpus delicti* in the CC are analyzed: 1) under the criteria of the sources of identification; 2) under the criteria of linguistic construct; 3) under the criteria of the nature and degree of *evaluation*; 4) under the criteria of the structural components of the composition of the criminal act; 5) under the criteria of the particular chapters and articles of the Special Part of the CC. Totally 51 different species and 333 individual *evaluative features of corpus delicti* in the CC have been calculated. At the end of this chapter the cases of the authentic interpretation of *evaluative features of corpus delicti* are analyzed.

The third chapter of the second part focusing on the dynamics of the usage of *evaluative features of corpus delicti* in the CC. Moreover, actual wording of the CC is compared to the wording of Lithuanian Criminal Code, 1961. The second part of the dissertation is completed with comparative analysis of Russia's, France's, Germany's criminal codes, EU and international legislation in the sphere of the usage of *evaluative features of corpus delicti*.

The particularities of the content of *evaluative features of corpus delicti* are analyzed in the third part of the dissertation. The basement of this part is Lithuanian

judicial practice with particular emphasis on the jurisprudence of the Supreme Court of Lithuania and the Court of Appeal of Lithuania. The object of this research is specific *corpora delicti* most commonly applied (according to the official statistics) in Lithuanian courts: crimes and misdemeanours against property, property rights and property interests (Chapter XXVIII of the CC); crimes against human life (Chapter XVII of the CC); crimes against human health (Chapter XVIII of the CC); crimes and misdemeanours against public order (Chapter XL of the CC). According to that, the content and its criteria of these specific *evaluative features of corpus delicti* are analyzed: *the valuables of a considerable scientific, historical or cultural significance; major harm; in a generally dangerous manner; helpless state; torture; another particularly cruel manner; inducements of hooliganism; state of sudden passion; particularly offensive conduct; defiant conduct; threats; taunting; acts of vandalism; taboo words; indecent conduct; disrupting (disturbing) public peace or order.*

The fourth part of the dissertation is devoted to the prospective analysis of the usage of *evaluative features of corpus delicti* in Lithuanian Criminal Law. The most relevant draft laws of the CC amendments and their accompanying documents are analyzed in this part, as well as summarized case law. Moreover, the most relevant tendencies of the lawmaking, regulation, application in criminal justice and perspectives in Lithuanian Criminal Law of *evaluative features of corpus delicti* have been derived from this structural part of the dissertation.

CONCLUSIONS AND PROPOSALS

1. **The feature of *corpus delicti*:** a structural component of *corpus delicti*, which on its own has individual normative value, that is significant for the qualification of the criminal act and its distinction from the others. Ideally any single feature of *corpus delicti* is essential (exception due to alternative features of the composition) and along with the other features of *corpus delicti* sufficient to qualify an act as criminal and distinct it from other criminal acts, other breaches of law or incidents.
2. ***Evaluative feature of corpus delicti*:** the feature of *corpus delicti*, that neither in criminal law, nor in jurisprudence is defined by universal criteria; which changeable normative content is obtained not only from criminal law and (or) jurisprudence, but also from the legal consciousness of the subject, who interprets it in the context of *ad hoc* evaluated facts.
3. *Evaluative features of corpus delicti* are not avoidable in the modern Criminal Law and do not oppose to the principle of *nullum crimen sine lege*. However, in the compositions of the criminal acts they should be used only in cases, when formalization of the feature is technically impossible and (or) irrational.
4. At least one *evaluative feature of corpus delicti* is used in more than a half articles of the Special Part of Lithuanian Criminal Code, usually describing the *actus reus*. The linguistic constructs of such features generally are made of the parts of speech, meaning the changeable peculiarities of the things, events or actions.
5. The positive effects of the reform of the Criminal Code (2000) in the field of *evaluative features of corpus delicti* are related to the improvement of the common requirements of the legal technique and language. However, the individual attention to the problem of *evaluative features of corpus delicti* is still missing in the legislation. The amendments of the Criminal Code are characterized by the lack of consistency, system and argumentation in using *evaluative features of corpus delicti*.

6. The growth of *evaluative features of corpus delicti* in the period of 2010 – 2012 is double, comparing it to the first Years of effect of the Criminal Code (2000). Further spread of these features in the Criminal Code, affected by the implementation of EU legislation, is predictable.
7. In order to optimize the usage of *evaluative features of corpus delicti* in the Criminal Code, it is recommended:
 - for the representatives of Lithuania, considering the new EU legislative proposals in the joint working groups, – to be principled on the purpose to comply them with the national Criminal Code, as well as to avoid over abstract crime definitions in the final versions of such proposals;
 - for the Lithuanian legislator – to intensify the use of its discretion independently choose the techniques and instruments of the EU directives implementation, and amend the Criminal Code only if it is really inevitable;
 - for the persons in charge of drafting the amendments of the Criminal Code, in the cases when the term of *evaluative nature* is drafted, – to provide at least minimal criteria of its content disclosure in the 4th part of the explanatory note.
8. In the case of incrimination *evaluative feature of corpus delicti*, the detailed reasoning is mandatory: not only relating to the particular factual circumstances, but also specifying the criteria of its content disclosure.
9. Although revealing the content of particular *evaluative feature of corpus delicti* it is necessary to rely on professional knowledge of experts or specialists, the final decision on the content of such feature belongs to the court. The court must be initiative and does not rely blindly on the opinion of expert or specialist, but evaluate it through its conscientious prism.

10. The most common *evaluative feature of corpus delicti* in the Criminal Code is *major harm* (43 times of use in different compositions). The Code distinguishes two types of *major harm*: *major pecuniary harm* and *major non-pecuniary harm*, that differ one from the other not only under their content, but also under their incrimination particularities. In the case of *major pecuniary harm* the main criterion of its content disclosure is monetary value, that ideally outweighs the others. *Major non-pecuniary harm* is the feature of much more abstract and complex character, the criteria of its content disclosure are equivalent and usually depend on the characteristics of the specific *corpus delicti*.
11. The composition of Violation of Public Order (as a crime and as a misdemeanour, Article 284) is made mostly from *evaluative features of corpus delicti*. The *actus reus* of Violation of Public Order is criticized, especially because of the excessive use of alternative *delicti* methods. The construct of the composition of Violation of Public Order, that is based mainly on *evaluative features of corpus delicti*, causes a lot of practical problems: unclear delimitation of a crime and misdemeanour or administrative violation; as well as incorrect application of it in practice (e.g. crime of Violation of Public Order is being applied in practice for the thirty times more than misdemeanour of Violation of Public Order, even though it should be vice versa).
12. The biggest part of identified *evaluative features of corpus delicti* can be attached to this species only relatively, because of the case law tendency to link their content with certain empirical and static standards.

LIST OF AUTHOR'S ACADEMIC PUBLICATIONS RELATED TO THE DISSERTATION

1. VERŠEKYS, Paulius. Some Regulation Problems of Criminal Amenability of Sexual Harassment in the Republic of Lithuania. *Law: Research Papers*, Vol. 68, Vilnius University publishing house, Vilnius, 2008.
2. VERŠEKYS, Paulius. The Conception of the Constituent Feature of the Body of Criminal Act and the Main Factors Affecting It. *Law: Research Papers*, Vol. 82, Vilnius University publishing house, Vilnius, 2012.
3. VERŠEKYS, Paulius. Principle *Nullum Crimen Sine Lege* and Evaluative Criteria of the Body of the Criminal Act: Correlation Problem. *Law: Research Papers*, Vol. 85, Vilnius University publishing house, Vilnius, 2012.
4. VERŠEKYS, Paulius. Liberal Construction of the Composition of the Criminal Act and the Maxim *Nullum Crimen Sine Lege*: the Intersection and the Solution. Scientific journal “*Social Sciences*”, Vol. 2(76), Kaunas University of Technology, Kaunas, 2012.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Paulius Veršekys was born on the 27th of September 1985 in Vilnius, Lithuania.

Education:

- 2004: graduated with honours from Antakalnis Secondary School in Vilnius.
- 2004 – 2009: achieved Master's degree in Social Sciences, Faculty of Law, Vilnius University.
- 2009 – 2013: PhD candidate in Social Sciences, Department of Criminal Justice of Faculty of Law, Vilnius University.

Scientific and educational activities:

- 2009 – up to now – lecturer of the course unit “General Part of Criminal Law” (for 2nd Year students) at Faculty of Law, Vilnius University.
- 2012 – up to now – lecturer of the course unit “Issues of Qualification of Criminal Acts” (for 4th and 5th Year students) at Faculty of Law, Vilnius University.
- 2013 – up to now – lecturer of the course unit “Criminal Liability for Particular Criminal Acts” (for 5th Year students) at Faculty of Law, Vilnius University.
- Textbook [co-author]: “*Introduction to Lithuanian Law*”. “Technologija”, Kaunas, 2012 (ISBN: 978-609-02-0227-2).
- Scientific article [co-author]: “The Strengthening of the Rights of the Suspects and the Accused Persons in Lithuania: a Prospective Analysis in the Context of the EU Legislation”. In *10 Years of Existence of Lithuanian Code of Criminal Procedure*. Vilnius University, 2012 (ISBN: 978-9986-555-38-4).

International scientific internships, conferences and symposiums:

- 16-28 October 2011 (Brussels, Belgium) – Internship at the General Secretariat DGH of the Council of the European Union – “Training in Preparation for Chairing EU”. Supervisor: Hans G. Nilsson.
- 13-15 April 2011 (Budapest, Hungary) – International conference “European e-Justice Now and in the Future”. Organized by the European Commission and Hungary.

- 4-6 May 2011 (*Budapest, Hungary*) – International Symposium on the Fight against Fraud and Corruption in the EU. Organized by Academy of European Law (ERA).
- 19-20 June 2011 (*Brussels, Belgium*) – Third Experts’ Meeting on Identity Theft and Identity Management. Organized by the European Commission.
- 22-23 September 2011 (*Brussels, Belgium*) – Experts’ Meeting on Procedural Rights of Vulnerable Persons (Measure “E” of the Roadmap). Organized by the European Commission.
- 13-16 December 2011 (*Strasbourg, France*) – 37th plenary meeting of Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism. Organized by the Council of Europe.
- 18-20 April 2012 (*Utrecht, Netherlands*) – International Conference “Choice of forum in cooperation against EU financial crime: freedom, security and justice & the protection of specific EU-interests”. Organized by *Willem Pompe* Institute, Utrecht University.
- 2-4 May 2012 (*Copenhagen, Denmark*) – International Conference “Towards more Effective Asset Recovery in the EU: Tracing and Confiscating Illicit Proceeds while Protecting the Financial Interests of the EU”. Organized by ERA.
- 18-20 October 2012 (*Warsaw, Poland*) – International Scientific Conference “Evidence in EU Fraud Cases”. Organized by OLAF and ELRA.
- 17-18 January 2013 (*Trier, Germany*) – International Conference “European Public Prosecutor’s Office”. Organized by OLAF and ERA.
- 21-23 March 2013 (*Birmingham, UK*) – International Conference “The Challenges of Transnational Investigations”. Organized by University of Birmingham.

Professional experience:

- 2008 – 2009: *Inspector* at the Criminal Police Division of Vilnius County Police Headquarters.
- 2010 – 2012: *Chief Specialist* at the Division of Criminal Justice, Administrative and Criminal Justice Department, Ministry of Justice of the Republic of Lithuania.
- 2013 – up to now: *Assistant* at the Department of Criminal Justice of Faculty of Law, Vilnius University.

DISERTACIJOS REZIUMĖ

Temos problematika ir aktualumas. Teisės sistemoje materialioji baudžiamoji teisė pasižymi specifika, nulemiančia šios teisės šakos glaudžias sąsajas su valstybe. Baudžiamoji teisė yra pagrindinis valstybės įrankis siekiant apsaugoti Konstitucijoje įtvirtintas esmines atskiro individo, visuomenės ir valstybės vertybes. Neatsitiktinai nacionalinė baudžiamoji teisė net ir tarptautinėje plotmėje yra traktuojama kaip valstybės suvereniteto išraiška. Kita vertus, baudžiamoji teisė taip pat yra represinio pobūdžio teisės šaka, o jos poveikio priemonės yra pačios griežčiausios, labiausiai suvaržančios pažeidėjo teisės. Dėl tos priežasties baudžiamoji atsakomybė yra *ultima ratio* (paskutinė priemonė), kurios taikymas ribojamas specialiųjų baudžiamosios teisės principų. Tarp jų ypatingą vaidmenį atlieka *nullum crimen sine lege* (nėra nusikaltimo be įstatymo) principas, kurio užuominos siekia pačius seniausius rašytinius baudžiamosios teisės šaltinius. *Nullum crimen sine lege* principo dėka baudžiamasis įstatymas yra pagrindinis baudžiamosios teisės šaltinis, o jame pateiktas nusikalstamos veikos aprašymas – *nusikalstamos veikos sudėtis* – vienas formaliųjų baudžiamosios atsakomybės pagrindų. Iš to seka, kad tradiciškai Kontinentinės teisės sistemos baudžiamajoje teisėje akcentuojamas teisės normos formalusis pobūdis, o baudžiamieji įstatymai konstruojami pasitelkiant tikslus ir aiškius formaliuosius požymius, kurių interpretavimas yra varžomas visų pirma „baudžiamajo įstatymo raidės“.

Tačiau išanalizavus įvairių Europos valstybių baudžiamųjų įstatymų teisės techniką, matyti, kad jų formalusis pobūdis nėra suabsoliutinamas. Atvirkščiai – nevengiama paraleliai formaliesiems požymiams vartoti ir abstrakčių formuluočių, kurių turinys baudžiamuosiuose įstatymuose nedetalizuojamas. Vienas iš tokių baudžiamajo įstatymo teisės technikos būdų – vertinamųjų požymių, pasižyminčių santykinio neapibrėžtumu, jų norminio turinio priklausomybe nuo interpretatoriaus teisinės sąmonės bei faktinių aplinkybių vertinimo *ad hoc*, vartojimas. Kaip išvardintos vertinamųjų požymių savybės dera su *nullum crimen sine lege* principu – klausimas, į kurį atsakymo baudžiamosios teisės mokslininkai nerado visą XX amžių ir tebeieško iki šiol.

Plačiausiai vertinamųjų požymių problematika nagrinėjama Rusijos baudžiamosios teisės doktrinoje, iš kurios yra perimtas ir *vertinamojo požymio* terminas. Lietuvos baudžiamosios teisės tradicija, kaip ir didžiosios dalies buvusios SSRS

valstybių, yra perėmusi vertinamojo požymio terminą. Kita vertus, vertinamųjų požymių problematika nėra susijusi vien su Lietuvos, Rusijos ar kitų atskirų valstybių baudžiamosios teisės mokslu, o yra platesnio pobūdžio. Tai patvirtina plati Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT) jurisprudencija Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 7 straipsnio („Nėra bausmės be įstatymo“) bylose. Išanalizavus EŽTT jurisprudenciją, akivaizdu, kad vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių problematika, tiesa – kitais pavadinimais ir formomis, yra palietusi daugelį Kontinentinės teisės sistemos valstybių baudžiamosios teisės doktrinų.

Nepaisant ne itin plataus vertinamojo požymio termino paplitimo Vakarų Europos baudžiamosios teisės doktrinoje, jo pasirinkimas aptariamam reiškiniui apibūdinti Lietuvos baudžiamojoje teisėje laikytinas logiškai pagrįstu. *Vertinimas* yra universalus terminas, kuris vartojamas daugelyje mokslų: politikoje, vadyboje ir administravime, matematikoje, informatikoje, medicinoje ir pan. Nagrinėjamai tematikai šalia teisinės pačios svarbiausios yra aksiologinė ir lituanistinė *vertinimo* sampratos. Nors kiekviena atskira *vertinimo* samprata pasižymi specifika, visiems *vertinimams* bendra tai, jog jie parodo, kuo *vertinimo* dalykas yra reikšmingas be savo objektyvių ir tiksliai išmatuojamų matmenų.

Vertinamieji nusikalstamos veikos sudėties požymiai, kaip rodo atlikto tyrimo rezultatai, įtvirtinti daugiau nei pusėje visų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) specialiosios dalies straipsnių. Nepaisant to, Lietuvos baudžiamosios teisės doktrina vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių aspektu yra itin skurdi – bendra šių požymių problematika nėra parašyta nė vieno atskiro mokslinio straipsnio. Daugiau nei keletą pastraipų vertinamųjų požymių problematikai baudžiamojoje teisėje savo moksliniuose veikaluose yra skyrę M. Apanavičius su V. Pavilioniu, G. Švedas, A. Pikelis, V. Mikelėnas (tiesa, šis autorius baudžiamosios teisės problematiką paliečia tik iš dalies), S. Bikelis savo disertacijoje ir kai kurie kiti autoriai. Be to, atkreiptinas dėmesys, kad G. Švedas yra vienintelis iš Lietuvos mokslininkų pabandęs empiriškai suskaičiuoti vertinamuosius požymius BK nusikalstamų veikų sudėtyse. Paprastai Lietuvos baudžiamosios teisės doktrinoje vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių tematikos gvildenimas apsiriboja tik konkrečių nusikalstamų veikų sudėčių požymių analize. Atskirus vertinamuosius nusikalstamos veikos sudėties požymius yra analizavę: R. Aliukonienė (*staiga labai susijaudinus; kankindamas ar kitaip itin*

žiauriai), A. Vosyliūtė (*didelės mokslinės, istorinės ar kultūrinės reikšmės turinčios vertybės*), O. Fedosiuk (*didelė žala asmens teisėms ar teisėtiems interesams savavaldžiavimo sudėtyje*), L. Pakštaitis (*didelė žala piktnaudžiavimo sudėtyje*), E. Gruodytė (viešosios tvarkos pažeidimo sudėties vertinamieji požymiai), T. Girdenis (*didelė žala piktnaudžiavimo sudėtyje*), K. Grinevičiūtė (*žiaurus elgesys su vaiku*) ir kt.

Dalies mokslininkų tarpe paplitusi nuomonė, kad Lietuvoje yra gilios teisinės tradicijos, bet vis dar „nenuisistovėjusi“ teisinė sistema. Tai gali būti viena iš priežasčių, kodėl daugiausia iš Rusijos baudžiamosios teisės mokslo perimtos ir tris – keturis dešimtmečius nepakitusios nusikalstamos veikos sudėties požymio koncepcijos pagrindinės dogmos traktuojamos kaip „nepajudinamos“. Vis dėlto per paminėtą laikotarpį iš esmės pakito ne tik Lietuvos politinė terpė, bet ir didžioji dalis jos teisinės bazės, dėl ko nauji nusikalstamos veikos sudėties požymio ir atskirų jo rūšių (tarp jų – *vertinamųjų požymių*) teoriniai tyrimai yra būtini.

Taip pat pabrėžtina, kad tiriamoji problema jokių būdu nėra vien teorinio lygmens. Kaip rodo atliktas tyrimas, vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių baudžiamajame įstatyme kasmet sparčiai daugėja – pastaruoju metu šią tendenciją labiausiai nulemia ES teisės aktų įgyvendinimas.

Įstatymų leidybos prasme vertinamųjų požymių teorijos nesuvokimas arba netinkamas suvokimas turi tiesioginę įtaką teisės spragų atsiradimui baudžiamajame įstatyme, taip pat naujų normų neatitikimui konstituciniams teisėtumo ir *nullum crimen sine lege* principams, o kartu ir EŽTK 7 straipsniui bei EŽTT suformuluotai jurisprudencijai. Nors kol kas tokio precedento prieš Lietuvą dar nėra buvę, bet daliai kitų Europos valstybių jau yra tekę atlyginti pareiškėjams žalą dėl nepakankamai tikslų ar aiškių baudžiamojo įstatymo nuostatų.

Vertinamojo požymio terminas tiesiogiai vartojamas Lietuvos teismų baudžiamųjų bylų praktikoje, kur taip pat yra suformuluotos specifinės jo inkriminavimo taisyklės. Pavyzdžiui, inkriminuojant vertinamąjį nusikalstamos veikos sudėties požymį, ne tik būtina jį išsamiai pagrįsti, susiejant su konkrečiomis faktinėmis aplinkybėmis, bet ir *ad hoc* nurodyti jo turinio atskleidimo kriterijus. Be to, jeigu įstatymų leidėjas baudžiamajai atsakomybei kilti yra nustatęs tam tikrą vertinamąjį nusikaltimo sudėties požymį, tai veikoje ar jos padariniuose nustačius šį požymį, jo specifikos pagrindu pripažinti veiką mažareikšme negalima. Nepaisant to, teismų praktikoje išvestų taisyklių

laikymasis atskirose bylose nėra suabsoliutinamas, kadangi nesugebama identifikuoti taikomo nusikalstamos veikos sudėties požymio pobūdžio. Iš to seka, kad vertinamasis požymis galutiniame teismo sprendime nėra išsamiai pagrindžiamas, o tai gali lemti netinkamą baudžiamojo įstatymo pritaikymą arba esminį baudžiamojo proceso pažeidimą (vieni apeliacinio ir kasacinio skundų pagrindų).

Atsižvelgiant į tai, disertacijoje sisteminama tarptautinė ir nacionalinė teismų praktika vertinamųjų požymių bylose, daromi apibendrinimai, o jų pagrindu pateikiami siūlymai ir rekomendacijos įstatymų leidėjui, teismams (taip pat prokuratūrai, ikiteisminio tyrimo institucijoms) ir valstybės atstovams, derinantiems ES teisės aktų projektus bendrose darbo grupėse, siekiant išspręsti vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių kontekste egzistuojančias praktines problemas.

Tyrimo objektas. Tyrimo objektą apibūdina disertacijos temos pavadinimas – vertinamieji nusikalstamos veikos sudėties požymiai. Vertinamieji požymiai – tarpdisciplininė ir teisės požiūriu tarpšakinė kategorija. Atsižvelgiant į tai, tyrimas siejamas su materialiąja baudžiamąja teise, fakultatyviai pasiremiant logikos, lingvistikos, bendrojo mokslo apie teisę disciplinų, taip pat baudžiamojo proceso teisės, nusikalstamų veikų kvalifikavimo ir keletu kitų teisės šakų ar jų institutų bei atitinkamų doktrinų žiniomis.

Vertinamieji požymiai baudžiamosios teisės šakoje vartojami ne viename jos institute. Šio tyrimo ribos griežtai apibrėžtos – analizuoti tik nusikalstamų veikų sudėtyse egzistuojantys vertinamieji požymiai. Dėl tos priežasties tyrimas neapima tų vertinamųjų požymių, kurie nors ir įtvirtinti baudžiamajame įstatyme, bet nėra nusikalstamų veikų sudėčių požymiai (pavyzdžiui, baudžiamąją atsakomybę šalinančias aplinkybes ar specialias atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės sąlygas numatantys vertinamieji požymiai). Apibrėžiant tyrimo ribas kitu aspektu – tyrimas orientuotas ne į visus nusikalstamos veikos sudėties požymius, o tik į vieną iš daugelio jų rūšių – *vertinamuosius*.

Tyrimo dalykas. Tyrimo dalykas yra vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių samprata, kūrimas, reglamentavimas ir taikymas baudžiamojoje justicijoje. Disertacijos dėstomąją dalį pradėjus nuo bendrosios vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių sampratos pateikimo, toliau tyrimas orientuotas į Lietuvos baudžiamosios teisės atvejo analizę. Tarptautinis ir užsienio šalių reglamentavimas,

teisėkūra ir taikymas dėl griežtų formalių reikalavimų disertacijos turinio apimčiai daugiausia analizuoti lyginamuoju aspektu.

Baudžiamojo įstatymo veikimas nėra vienalytis, o atskiros jo kryptys nėra vienodai susijusios su darbo tematika. Tyrimo dalykas siejamas su baudžiamojo įstatymo represine funkcija. Šią specifinę tyrimo kryptį nulemia vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių pobūdis – pastarųjų norminis turinys detalai atsiskleidžia tik juos taikant baudžiamojoje justicijoje – vertinant faktines bylos aplinkybes *ad hoc*. Dėl tos priežasties, nors prevencinė baudžiamojo įstatymo veikimo funkcija (kiek tai yra susiję su vertinamaisiais nusikalstamos veikos sudėties požymiais) darbe nėra eliminuojama, jai tenka fakultatyvus vaidmuo.

Atsižvelgiant į vieną iš esminių vertinamųjų požymių savybių – norminio turinio atskleidimą *ad hoc*, tyrimo dalykas apima ir jų inkriminavimo aspektus. Nusikalstamos veikos sudėties inkriminavimas, kaip ir su juo tiesiogiai sąveikaujantis nusikalstamos veikos kvalifikavimas, – kompleksiniai tarpšakiniai institutai, susiję ne tik su materialine baudžiamąja teise, bet ir su kitomis teisės šakomis, o ypač baudžiamuoju procesu. Atitinkama kryptimi orientuotas ir tyrimo dalykas.

Vis dėlto derėtų atkreipti dėmesį, kad suformuluotas temos pavadinimas nulemia tam tikrą norminio bei faktinio elementų tarpusavio hierarchiją tyrimo krypties aspektu. Nors nusikalstamos veikos kvalifikavimas sietinas tiek su normos turinio atskleidimu, tiek su faktų įvertinimu, tiek jų tarpusavio tapatinimu, tyrimo „atramos taškas“ yra šios triados norminis elementas – t. y. sudėties turinys. Faktai daugiausia analizuoti tik tiek, kiek jie susiję ir padeda atskleisti norminį nusikalstamos veikos sudėties požymio turinį, taip pat tekste pateikiami praktinių pavyzdžių pavidalu.

Tyrimo tikslas ir uždaviniai. Tyrimo tikslas yra teorinių ir praktinių problemų, susijusių su vertinamaisiais nusikalstamos veikos sudėties požymiais, identifikavimas, jų įvertinimas ir kompleksinė analizė bei galimų sprendimų ar rekomendacijų pateikimas. Tyrimo tikslui pasiekti keliami šie uždaviniai: 1) pateikti vertinamojo nusikalstamos veikos sudėties požymio sampratą; 2) suformuluoti vertinamojo nusikalstamos veikos sudėties požymio apibrėžimą; 3) ištirti vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių raišką ir sklaidą, jų masyvo dinamiką Lietuvos baudžiamajame įstatyme, o lyginamuoju aspektu ir užsienio šalių, tarptautiniuose bei ES teisės šaltiniuose; 4) išanalizuoti Lietuvos baudžiamojoje justicijoje dažniausiai taikomų nusikalstamų veikų

sudėčių vertinamųjų požymių turinį; identifikuoti jų turinio atskleidimo kriterijus; 5) atskleisti pagrindines vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių kūrimo ir taikymo tendencijas Lietuvos baudžiamojoje teisėje ir įvertinti jų perspektyvas; 6) pateikti identifikuotų teorinių ir praktinių problemų, siejamų su vertinamaisiais nusikalstamos veikos sudėties požymiais, galimus sprendimus ir (ar) rekomendacijas.

Tyrimo šaltiniai. Pagrindinis tyrimo šaltinis yra Lietuvos baudžiamasis įstatymas. Taip pat remtasi kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais (Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymais, poįstatyminiais teisės aktais), Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo doktrina, įvairiais Jungtinių Tautų, Europos Tarybos, Europos Sąjungos ir užsienio šalių teisės aktais. Be galiojančių teisės aktų didelis dėmesys skirtas BK projektų ir jų lydymųjų dokumentų analizei.

Vienas iš pačių svarbiausių tyrimo šaltinių – tarptautinių ir nacionalinių teismų jurisprudencija, kuri kiekybine prasme sudaro apie pusę viso disertacijoje panaudotų šaltinių sąrašo. Tarptautinėje plotmėje didžiausias dėmesys skirtas EŽTT jurisprudencijai, o Tarptautinio Baudžiamojo Teismo ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija tirta lyginamuoju aspektu. Tarp nacionalinių teismų didžiausias dėmesys skirtas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, o fakultatyviai ir kitų Lietuvos bendrosios kompetencijos teismų praktikai.

Be teisės aktų ir teismų jurisprudencijos darbe remtasi specialiąja užsienio ir Lietuvos mokslininkų literatūra. Tarp užsienio autorių didžiausią dalį užima Rusijos (V. Piteckis, V. Kudriavcevas, O. Šumilina ir kt.), Vokietijos (J. Wessels, E. Wolf, G. Hegel ir kt.) ir Jungtinių Amerikos Valstijų (B. Van Schaak, Z. Price, J. Samaha ir kt.) mokslininkai. Kaip itin autoritetinga traktuota prancūzo J. Pradel pozicija analizuojama tematika. Iš Lietuvos materialinės baudžiamosios teisės autorių daugiausia remtasi G. Švedo, E. Bieliūno, J. Prapiesčio, V. Pavilionio, M. Apanavičiaus, V. Piesliako, O. Fedosiuk, A. Abramavičiaus ir kt. moksliniais darbais.

Tyrimo metodai. Darbo siekis kompleksiskai išanalizuoti vertinamuosius nusikalstamos veikos sudėties požymius nulėmė, kad jame naudoti įvairūs moksliniai tyrimo metodai: *loginis – analitinis, lyginamasis, kalbotyros, sisteminis, istorinis, teleologinis* ir kt. *Loginis – analitinis* metodas darbe naudotas plačiausiai – atlikta teisės aktų, teismų praktikos, mokslinės literatūros analizė. Atrinkti tik patys aktualiausi temai šaltiniai, išskirtos ir panaudotos esminės jų nuostatos ir ištraukos. *Loginio – analitinio*

metodo dėka tekste daryti apibendrinimai, visi vertinamieji nusikalstamos veikos sudėties požymiai klasifikuoti į atskiras grupes, suformuluotas vertinamojo nusikalstamos veikos sudėties požymio apibrėžimas, o disertacijos pabaigoje bendrosios tyrimo išvados. *Lyginamasis* metodas naudotas lyginant tarpusavyje nacionalinės ir tarptautinės teisės šaltinius; galiojantį ir netekusį galios teisinį reguliavimą, teisės aktų projektus; atskirų vertinamųjų požymių lingvistinių konstrukcijų raišką; skirtingų mokslininkų idėjas ir pan. *Kalbotyros* metodu tirta išorinė vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių pusė – jų lingvistinė konstrukcija. *Sisteminis* metodas naudotas, tiriant vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių visumą (masyvą). Tokiu būdu tirtos visos be išimties nusikalstamų veikų sudėtys, įtvirtintos BK. Sisteminio metodo pagrindu išvedamos pagrindinės vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių kūrimo ir taikymo tendencijos, įvertinamos perspektyvos Lietuvos baudžiamosios teisės sistemos kontekste. *Istorinis* metodas padėjo išanalizuoti vertinamojo nusikalstamos veikos sudėties požymio kilmę ir evoliuciją, *nullum crimen sine lege* principo raidą ir pan. Tuo tarpu *teleologinis* metodas naudotas tiriant BK pataisų projektų lydimočius dokumentus ir jų pagalba interpretuojant vertinamųjų požymių turinį.

Darbo mokslinis naujumas. Disertacijoje pirmą kartą Lietuvos baudžiamosios teisės moksle sistemiškai ir kompleksiškai nagrinėjama vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių tema. Atskiri vertinamieji požymiai mokslininkų publikacijose minimi neretai, tačiau tik tiek, kiek tai liečia analizuojamų specifinių nusikalstamų veikų sudėčių turinį, ir paprastai ne itin tiksliai suvokiant šių požymių vartojimo prasmę.

Pagrindinės tezės vertinamųjų požymių kontekste tiek doktrinoje, tiek iš jos persikėlusios į teismų praktiką išliko nepakitusios nuo M. Apanavičiaus ir V. Pavilionio 1980 m. išleisto leidinio „Nusikaltimų kvalifikavimo teoriniai pagrindai“ laikų, kuriame nepilnai trijų puslapių apimtyje paaiškinami vertinamųjų ir pastovių sudėties požymių skirtumai, atskleidžiama dalis vertinamųjų požymių savybių, akcentuojama pagrindinė jų vartojimo baudžiamajame įstatyme priežastis, pateikiama keletas vertinamojo pobūdžio lingvistinių konstrukcijų pavyzdžių. Po to laiko kiek plačiau vertinamuosius nusikalstamos veikos sudėties požymius savo publikacijose aprašė vos keletas Lietuvos autorių, tarp kurių paminėtinas G. Švedas, baudžiamosios politikos kontekste nuosekliai primenantis apie egzistuojančią vertinamųjų požymių problematiką.

Akcentuotieji aspektai rodo mokslinių dogmų vertinamųjų požymių tema sisteminės peržiūros, o kartu galimo jų atnaujinimo ir (ar) papildymo poreikį. Šią prielaidą nebyliai patvirtina faktas, kad Lietuvos baudžiamosios teisės doktrinoje iki šiol nėra pateikta vieningo ir nusistovėjusio vertinamojo požymio apibrėžimo. Suvokiant analizuojamos temos teorijos kritinę būklę ir sudėtingą problematiką, disertacija visų pirma orientuota į žinių apie vertinamuosius nusikalstamos veikos sudėties požymius sukaupimą, sisteminimą ir nuoseklios jų sampratos, atitinkančios egzistuojančią Lietuvos teisinę bazę, suformavimą.

Praktinė darbo reikšmė. Dėl disertacijos tyrimo kompleksiško pobūdžio adresatai, kuriems gali būti naudingi jo rezultatai, taip pat yra labai įvairūs. Visų pirma disertacija turėtų būti reikšminga teisėkūros subjektams, konstruojantiems nusikalstamų veikų sudėtis. Antrojoje disertacijos dėstymo dalyje susistemintos žinios apie vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių raišką ir sklaidą BK turėtų pasitarnauti, ieškant optimalios pusiausvyros tarp formaliųjų ir vertinamųjų požymių sudėtyse, nuoseklumo baudžiamojai įstatymo formuluočių vartojime, be to, optimizuojant autentiško aiškinimo būdus BK specialiojoje dalyje ir pan.

Priejus prie išvados, kad vienas svarbiausių veiksnių, skatinančių vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių masyvo augimą BK, yra ES teisė, disertacijos ketvirtojoje dėstymo dalyje pateikiamos rekomendacijos ir pasiūlymai dėl jos perkėlimo į nacionalinę baudžiamąją teisę. Atitinkamai dėl tos priežasties tyrimas turėtų būti svarbus tiek Lietuvos atstovams, derinantiems ES teisės aktų projektus, tiek ir specialistams, įgyvendinantiems jau priimtus ES teisės aktus.

Tyrimo rezultatų reikšmė turėtų būti didžiausia baudžiamajai justicijai. Šis mokslinis darbas galėtų tapti metodine medžiaga teisėjams, prokurorams ir ikiteisminio tyrimo pareigūnams, inkriminuojančioms atskirus vertinamuosius nusikalstamos veikos sudėties požymius, taip pat asmenims, palaikantiems kaltinimą privataus kaltinimo byloje. Susistemintoje medžiagoje atkreipiamas dėmesys į esminius vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių inkriminavimo ypatumus, akcentuojamos baudžiamojai justicijoje pasitaikančios tokių požymių inkriminavimo klaidos, taip pat galimos procesinės šių klaidų pasekmės. Disertacija turėtų būti reikšminga, ugdant teisėsaugos pareigūnų teisinę sąmonę vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių taikymo aspektu, taip sumažinant atskirų teisės taikymo subjektų teisinio

sąmoningumo skirtumų, profesionalumo ir sąžiningumo stokojimo veiksmų nulemtą praktinę temos problematiką.

Disertacija turėtų būti svarbi ir baudžiamosios teisės mokslui. Ji galėtų būti naudojama mokymo procese, dėstant baudžiamosios teisės bendrosios ir specialiosios dalies, taip pat nusikalstamų veikų kvalifikavimo disciplinas. Šio tyrimo adresatas taip pat yra kiekvienas paprastas asmuo, besidomintis nusikalstamų veikų aprašymu baudžiamajame įstatyme.

Disertacijos ginamieji teiginiai

1. *Vertinamasis nusikalstamos veikos sudėties požymis* – tai baudžiamajame įstatyme ir jurisprudencijoje universaliais kriterijais neapibrėžtas nusikalstamos veikos sudėties požymis, kurio kintantis norminis turinys išgaunamas remiantis ne vien jį nustatančio įstatymo tekstu ir (ar) jurisprudencija, bet ir vertinamų faktų kontekste *ad hoc* jį interpretuojančio subjekto teisine sąmone.
2. Šiuolaikinėje baudžiamojoje teisėje vertinamieji nusikalstamos veikos sudėties požymiai yra neišvengiami ir neprieštarauja *nullum crimen sine lege* principui. Tačiau nusikalstamų veikų sudėtyse jie turi būti vartojami tik tais atvejais, kai požymio turinio formalizavimas sudėtyje yra teisės technikos požiūriu neįmanomas ir (arba) neracionalus.
3. Vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių vartojimas Lietuvos baudžiamajame kodekse pasižymi šiomis pagrindinėmis charakteristikomis: plačia sklaida, sparčiu augimu, taip pat nuoseklumo ir sistemiškumo stoka.
4. Inkriminuojant vertinamąjį nusikalstamos veikos sudėties požymį, būtinas detalus procesinis jo pagrindimas – ne tik susiejant su teisiškai vertinamomis konkrečiomis faktinėmis aplinkybėmis, bet ir nurodant turinio atskleidimo kriterijus.
5. Didžioji dalis identifikuotų vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių šiai požymių rūšiai gali būti priskiriami tik sąlyginai dėl išryškėjusios teismų praktikos krypties sieti jų turinį su tam tikrais empiriniais ir nekintamais šablonais.

Tyrimo rezultatų aprobavimas. Disertantas parengė keturis mokslinius straipsnius, susijusius su šioje disertacijoje nagrinėjama tematika. Trys iš jų buvo publikuoti Vilniaus universiteto Teisės fakulteto periodiniame mokslo leidinyje „Teisė“

(2008 – 2012 m.), vienas anglų kalba – Kauno technologijos universiteto mokslo žurnale „Socialiniai mokslai“ (2012 m.). Atlikto tyrimo rezultatais buvo aktyviai naudojamosi vedant mokymo disciplinų – „Baudžiamoji teisė. Bendroji dalis“, „Nusikalstamų veikų kvalifikavimo problemos“ ir „Baudžiamoji atsakomybė už atskiras nusikaltimų rūšis“ seminarus dieninio skyriaus II, IV ir V kurso studentams Vilniaus universiteto Teisės fakultete, taip pat vadovaujant jų kursiniams darbams (2009 – 2013 m.), rengiant ir derinant baudžiamojo įstatymo pataisų projektus (2010 – 2012 m.).

Darbo struktūra. Darbą sudaro titulinis lapas, turinys, santrumpų ir paaiškinimų sąrašas, įvadas, keturios dėstymo dalys, išvados, naudotų šaltinių sąrašas ir disertanto mokslinių publikacijų sąrašas.

Atlikto tyrimo rezultatai pristatomi darbo dėstyme, kurį sudaro keturios savarankiškos dalys. Pirmojoje dėstymo dalyje atskleidžiama vertinamojo nusikalstamos veikos sudėties požymio samprata: kilmė, vystymosi genezė, lingvistinis, aksiologinis ir teisinis pradai, vartojimo teisėkūroje priežastys ir veiksniai, santykis su *nullum crimen sine lege* principu, identifikuojamos ir detalios ištiriamos pagrindinės vertinamojo požymio savybės ir pan. Jų pagrindu suformuluojamas vertinamojo nusikalstamos veikos sudėties požymio apibrėžimas.

Antrojoje dėstymo dalyje analizuojama vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių raiška ir sklaida pirminiuose baudžiamosios teisės šaltiniuose, išskirtinai akcentuojant Lietuvos baudžiamąjį įstatymą. Šios dalies pirmajame skyriuje atskleidžiama vertinamųjų požymių identifikavimo problema. Po to, naudojant įvairius tyrimo kriterijus ir metodus, analizuojama vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių raiška ir sklaida BK: 1) pagal vertinamųjų požymių identifikavimo šaltinį; 2) pagal jų lingvistinę konstrukciją; 3) pagal vertinimo pobūdį ir laipsnį; 4) pagal nusikalstamos veikos sudėties struktūrinius komponentus; 5) pagal BK specialiosios dalies skyrius ir straipsnius. Šios dėstymo dalies antrojo skyriaus pabaigoje atskleidžiami ir analizuojami autentiško vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių aiškinimo atvejai. Trečiajame skyriuje tiriama vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių raiškos ir sklaidos dinamika – iširtos visos BK pataisos, be to, aktualiai BK redakcija lyginta su 1961 m. Lietuvos BK. Antrosios dėstymo dalies pabaigoje vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių raiška ir sklaida lyginamuoju aspektu tirta

Rusijos, Prancūzijos ir Vokietijos baudžiamuosiuose įstatymuose, tarptautinės ir ES teisės aktuose.

Trečiojoje dėstymo dalyje analizuoti vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių turinio ypatumai. Šios dėstymo dalies pagrindas – Lietuvos teismų praktika, iš esmės nulemta LAT ir Lietuvos apeliacinio teismo jurisprudencijos. Dėl formalių disertacijos teksto apimties reikalavimų tirti ne išimtinai visi vertinamieji nusikalstamos veikos sudėties požymiai, o tik tie, kurie įtvirtinti dažniausiai teismuose taikytose sudėtyse: nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams (BK XXVIII skyrius); nusikaltimų žmogaus gyvybei ir sveikatai (BK XVII ir XVIII skyriai) bei nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų viešajai tvarkai (BK XL skyrius). Tokia tyrimo apimtis, viena vertus, užtikrina jo aktualumą, antra vertus, yra pakankama bendro pobūdžio apibendrinimų išvedimui.

Ketvirtoji dėstymo dalis yra skirta perspektyvinei vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių analizei. Joje analizuoti aktualiausi BK pataisų projektai, jų lydimieji dokumentai, apibendrinama teismų praktika, išvedamos pagrindinės vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių kūrimo, reglamentavimo ir taikymo baudžiamosios justicijos praktikoje tendencijos bei perspektyvos Lietuvos baudžiamojoje teisėje.

Išvados ir pasiūlymai

1. Nusikalstamos veikos sudėties struktūrinis komponentas – požymis – tai savarankišką norminį krūvį turintis įstatyminis *minimumas*, kuris reikšmingas nusikalstamos veikos kvalifikavimui ir jos atribojimui nuo kitų. Idealiuoju atveju vienas nusikalstamos veikos sudėties požymis yra būtinas (išimtis – dėl alternatyviųjų požymių sudėtyje), o kartu su kitais sudėties požymiais pakankamas kvalifikuoti veiką kaip nusikalstamą, atriboti ją nuo kitų nusikalstamos veikos sudėčių, kitų teisės pažeidimų sudėčių ar kazusų.

2. *Vertinamasis nusikalstamos veikos sudėties požymis* – tai baudžiamajame įstatyme ir jurisprudencijoje universaliais kriterijais neapibrėžtas nusikalstamos veikos sudėties požymis, kurio kintantis norminis turinys išgaunamas remiantis ne vien jį nustatančio įstatymo tekstu ir (ar) jurisprudencija, bet ir vertinamų faktų kontekste *ad hoc* jį interpretuojančio subjekto teisine sąmone.

3. Šiuolaikinėje baudžiamojoje teisėje vertinamieji nusikalstamos veikos sudėties požymiai yra neišvengiami ir neprieštarauja *nullum crimen sine lege* principui. Tačiau nusikalstamų veikų sudėtyse jie turi būti vartojami tik tais atvejais, kai požymio turinio formalizavimas sudėtyje yra teisės technikos požiūriu neįmanomas ir (arba) neracionalus.

4. Bent vienas vertinamasis nusikalstamos veikos sudėties požymis vartojamas daugiau nei pusėje BK specialiosios dalies straipsnių, ir didžiojoje daugumoje atvejų – aprašant nusikalstamos veikos objektyviąją pusę. Tokių požymių lingvistinę konstrukciją paprastai sudaro kalbos dalys, reiškiančios tam tikras daiktų, reiškinių (kokybinis būdvardis ar abstraktusis daiktavardis) arba veiksmų (būdo ar laikorieveiksmai) kintamas ypatybes.

5. 2000 m. BK reformos teigiami pokyčiai vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių vartojimo aspektu yra susiję ne su jų problematikos akcentavimu, o su bendru sisteminiu BK teisės technikos ir kalbos tvarkymu. Atskiro įstatymų leidėjo dėmesio vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių problematikai pasigendama iki šiol. Naujojo BK pataisoms stinga nuoseklumo, sistemiškumo ir argumentacijos tiek įtvirtinant naujus vertinamuosius nusikalstamos veikos sudėties požymius BK, tiek retais atvejais juos iš ten panaikinant ar autentiškai išaiškinant.

6. Vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių augimas BK 2010 – 2012 metais yra dvigubas, lyginant su pirmaisiais Naujojo BK galiojimo metais. Prognozuotina ir tolimesnė šių požymių plėtra baudžiamajame įstatyme, daugiausia nulemta naujų ES teisės aktų įgyvendinimo.

7. Siekiant optimizuoti vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių vartojimą BK, rekomenduotina:

- Lietuvos atstovams, derinantiems ES teisės aktus, principingai siekti ne tik kuo didesnio jų atitikimo Lietuvos baudžiamajam įstatymui, bet ir itin abstrakčių formuluočių, aprašančių nusikalstamas veikas, išvengimo;
- Lietuvos įstatymų leidėjui aktyviau naudotis turima diskrecija savarankiškai pasirinkti ES direktyvų įgyvendinimo būdus bei priemones ir BK pataisas daryti tik tada, kai tai yra iš tiesų neišvengiama;
- BK pataisų projektų rengėjams, atitinkamame projekte numačius vertinamojo nusikalstamos veikos sudėties požymio naujadarą, aiškinamojo rašto 4 punkte

nurodyti bent minimalius jo turinio atskleidimo kriterijus, taip palengvinant būsimo teismų praktikos formavimąsi.

8. Inkriminuojant vertinamąjį nusikalstamos veikos sudėties požymį, būtinas detalus procesinis jo pagrindimas – ne tik susiejant su teisiškai vertinamomis konkrečiomis faktinėmis aplinkybėmis, bet ir nurodant požymio turinio atskleidimo kriterijus.

9. Nors atskleidžiant dalies vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių turinį, būtina pasiremti specialiomis ekspertų ar specialistų žiniomis, galutinis sprendimas dėl tokio požymio turinio priklauso teismui. Teismas turi būti iniciatyvus ir idealiuoju atveju neturėtų aklaui pasikliauti vien ekspertų ar specialistų išvadomis, kurios tėra teisinės išvados prielaida, o jas taip pat įvertinti per savo vidinio įsitikinimo prizmę.

10. Dažniausiai BK vartojamas (net 43 kartus) vertinamasis nusikalstamos veikos sudėties požymis – *didelė žala* – pagal savo pobūdį yra nevienalytis. Išskirtos *didelė turtinė* ir *didelė neturtinė žala* skiriasi ne tik pagal turinį, bet ir pagal inkriminavimo ypatumus. *Didelės turtinės žalos* atveju jos piniginė išraiška yra pagrindinis turinio atskleidimo kriterijus, paprastai vienas savaime viršesnis už likusiuosius. *Didelė neturtinė žala* – žymiai abstraktesnis ir sudėtingiau inkriminuotinas požymis, pasižymintis lygiaverčių turinio atskleidimo kriterijų, kurie priklauso nuo rūšinės nusikalstamos veikos sudėties konteksto, įvairove.

11. Viešosios tvarkos pažeidimo (tiek nusikaltimo, tiek baudžiamojo nusižengimo) sudėtys (BK 284 straipsnis) – labiausiai vertinamaisiais požymiais perkrautos sudėtys visame BK. Daugiausia kritikos nusipelno šių sudėčių objektyvios pusės raiška, o ypač perteklinis alternatyvių vertinamųjų būdo požymių vartojimas. Ydinga viešosios tvarkos pažeidimo sudėčių konstrukcija, paremta vien vertinamaisiais požymiais, nulemia tiek neaiškią šių sudėčių tarpusavio konkurenciją (kartu atribojimą nuo nedidelio chuliganizmo kaip administracinio teisės pažeidimo sudėties), tiek ir iškreiptą jų taikymą praktikoje – viešosios tvarkos pažeidimo kaip baudžiamojo nusižengimo sudėtis, nors yra mažiau pavojinga nei nusikaltimo sudėtis, praktikoje taikoma net apie trisdešimt kartų rečiau.

12. Didžioji dalis identifikuotų vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių šiai požymių rūšiai gali būti priskiriami tik sąlyginai dėl išryškėjusios teismų praktikos krypties sieti jų turinį su tam tikrais empiriniais ir nekintamais šablonais.

AUTORIAUS MOKSLINIŲ PUBLIKACIJŲ DISERTACIJOS TEMA SĄRAŠAS

1. VERŠEKYS, Paulius. Baudžiamosios atsakomybės už seksualinį priekabiavimą Lietuvoje problemos. *Teisė*, Nr. 68, Vilnius, 2008.
2. VERŠEKYS, Paulius. Nusikalstamos veikos sudėties požymio samprata ir ją lemiantys veiksniai. *Teisė*, Nr. 82, Vilnius, 2012.
3. VERŠEKYS, Paulius. *Nullum crimen sine lege* ir vertinamųjų nusikalstamos veikos sudėties požymių koreliacijos problema. *Teisė*, Nr. 85, Vilnius, 2012.
4. VERŠEKYS, Paulius. Liberal Construction of the Composition of the Criminal Act and the Maxim *Nullum Crimen Sine Lege*: the Intersection and the Solution. *Socialiniai mokslai*, Nr. 2 (76), Kaunas, 2012.

INFORMACIJA APIE AUTORIŲ

Paulius Veršekys gimė 1985 m. rugsėjo 27 d. Vilniuje.

Išsilavinimas:

- 2004 m. su pagyrimu baigė Vilniaus Antakalnio vidurinę mokyklą.
- 2004 – 2009 m. dieninės vientisosios studijos Vilniaus universiteto Teisės fakultete. Įgytas teisės magistro kvalifikacinis laipsnis.
- 2009 – 2013 m. dieninės doktorantūros studijos Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios justicijos katedroje.

Mokslinė ir pedagoginė veikla:

- Nuo 2009 m. Vilniaus universiteto Teisės fakultete II kurso studentams vedami mokymo dalyko „Baudžiamoji teisė. Bendroji dalis“ seminarai.
- Nuo 2012 m. Vilniaus universiteto Teisės fakultete IV – V kurso studentams vedami mokymo dalyko „Nusikalstamų veikų kvalifikavimo problemos“ seminarai.
- Nuo 2013 m. Vilniaus universiteto Teisės fakultete V kurso studentams vedami mokymo dalyko „Baudžiamoji atsakomybė už atskiras nusikaltimų rūšis“ seminarai.
- Vadovėlio „Lietuvos teisės įvadas“ bendraautorius (*indėlis grupėje – 0,25*), KTU leidykla „Technologija“, Kaunas, 2012.
- Mokslinis straipsnis: Įtariamųjų ir kaltinamųjų teisių Lietuvos baudžiamajame procese stiprinimas: perspektyvinė analizė Europos Sąjungos teisėkūros kontekste (*kartu su J. L.; indėlis grupėje – 0,5*). In *Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksui – 10 metų*, Vilnius, 2012.

Tarptautinės mokslinės stažuotės ir komandiruotės:

- 2011 m. spalio 16–28 dienomis stažuotasi Europos Sąjungos Tarybos Generaliniame Sekretariate Briuselyje (Belgija), įgyvendinant Lietuvos pasirengimo pirmininkavimui Europos Sąjungoje programą.
- 2011 m. balandžio 13–15 dienomis dalyvauta tarptautinėje konferencijoje „Europos e-Teisingumas dabar ir ateityje“, vykusioje Budapešte (Vengrijos Respublika). Konferenciją organizavo Vengrijos Respublika kartu su Europos Komisija.

- 2011 m. gegužės 4–6 dienomis dalyvauta tarptautiniame simpoziume „Dėl kovos su sukčiavimu ir korupcija Europos Sąjungoje“, vykusiame Budapešte (Vengrijos Respublika). Simpoziumą organizavo Europos teisės universitetas (*orig.* – ERA).
- 2011 m. birželio 19–20 dienomis dalyvauta Briuselyje (Belgija) vykusiame ir Europos Komisijos organizuotame Trečiajame valstybių narių ekspertų susitikime dėl tapatybės vagystės.
- 2011 m. rugsėjo 22–23 dienomis dalyvauta Briuselyje (Belgija) vykusiame Europos Komisijos organizuotame valstybių narių ekspertų susitikime dėl Stokholmo programos priemonių plano E priemonės – „Pažeidžiamų asmenų procesinės teisės“.
- 2011 m. gruodžio 13–16 d. Europos Tarybos ekspertų komiteto dėl priemonių, nukreiptų prieš pinigų plovimą ir terorizmo finansavimą, įvertinimo (*angl.* – *Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism – Moneyval*) 37-ajame plenariniame posėdyje, vykusiame Strasbūre (Prancūzija), atstovauta Lietuvos valstybei.
- 2012 m. balandžio 18–20 dienomis dalyvauta tarptautinėje konferencijoje „Jurisdikcijos pasirinkimas bendradarbiaujant kovoje prieš ES finansinio pobūdžio nusikaltimus“, vykusioje Utrechte (Nyderlandų Karalystė). Konferenciją organizavo Utrechto universiteto *Willem Pompe* institutas.
- 2012 m. gegužės 2–4 dienomis dalyvauta tarptautinėje konferencijoje „Siekiant efektyvesnio turto išieškojimo Europos Sąjungoje“, vykusioje Kopenhagoje (Danijos Karalystė). Konferenciją organizavo ERA.
- 2012 m. spalio 18–20 dienomis dalyvauta tarptautinėje konferencijoje „Įrodymai Europos Sąjungos bylose“, vykusioje Varšuvoje (Lenkijos Respublika). Konferenciją organizavo OLAF ir ELRA.
- 2013 m. sausio 17–18 dienomis dalyvavau tarptautinėje konferencijoje „Europos prokuratūra“ (*angl.* – European Public Prosecutor’s Office (EPPO)), vykusioje Tryre (Vokietija). Konferenciją organizavo OLAF ir ERA.
- 2013 m. kovo 21–23 dienomis dalyvauta tarptautinėje konferencijoje „Tarptautinių tyrimų iššūkiai“ (*angl.* – *The Challenges of Transnational Investigations*), vykusioje Birmingeme (Jungtinė Karalystė). Konferenciją organizavo Birmingemo universitetas.

Profesinė patirtis:

- 2008 – 2009 m. Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Vilniaus rajono policijos komisariato Kriminalinės policijos skyriaus inspektorius.
- 2010 – 2012 m. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento Baudžiamosios justicijos skyriaus vyriausiasis specialistas.
- Nuo 2013 m. Vilniaus universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios justicijos katedros asistentas.